

Handläggare
Katarina Munier
Telefon: 08-50825465

Till
Socialnämnden
2020-10-20

Ökad rättssäkerhet och snabbare verkställighet i internationella familjemål (Ds 2020:18)

Svar på remiss från kommunstyrelsen, KS Dnr 2020/1012

Förvaltningens förslag till beslut

Socialnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar till kommunstyrelsen på remiss om Ökad rättssäkerhet och snabbare verkställighet i internationella familjemål (Ds 2020:18)

Gunilla Ekstrand
Tf. förvaltningschef

Sammanfattning

I departementspromemorian Ökad rättssäkerhet och snabbare verkställighet i internationella familjemål, Ds 2020:18, lämnas de författningsförslag som är lämpliga med anledning av EU förordningen (EU) 2019/1111 om behörighet, erkännande och verkställighet av avgöranden i äktenskapsmål och mål om föräldraansvar, och om internationella bortföranden av barn (2019 års Bryssel II-förordning).

Genom den nya förordningen stärks barns och föräldrars rättssäkerhet. Det införs en allmän skyldighet för domstolen att låta ett barn uttrycka sina åsikter och att beakta åsikterna i förhållande till barnets ålder och mognad. Alla avgöranden om föräldraansvar görs direkt verkställbara i andra EU-länder och informationsutbytet mellan medlemsstaternas myndigheter förbättras. I ärenden som rör tillämpningen av 1996 års Haagkonvention, som gäller bortförande av barn, föreslås också att det införs en möjlighet för socialnämnden att höra barnet utan vårdnadshavarens samtycke och utan att vårdnadshavaren är närvarande.

författningsändringar och börjar tillämpas fullt ut den 1 augusti 2022. Socialnämnden i Stockholms stad utgör fortsatt reservforum för de fall där ingen socialnämnd kan identifieras som behörig.

Förvaltningen ställer sig positiv till de författningsförslag som föreslås i promemorian och anser att de kan leda till stärkt rättstrygghet särskilt för barnets delaktighet vid avgöranden i vårdnadstvister liksom vid placering av barn över landgränser inom EU. Förvaltningen vill särskilt framhålla promemorians påpekande att målet är att säkra en verklig och faktisk möjlighet för det berörda barnet att uttrycka sina åsikter.

Förvaltningen föreslår att nämnden hänvisar till detta tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Bakgrund

Kommunstyrelsen har till socialnämnden remitterat ärendet Ökad rättssäkerhet och snabbare verkställighet i internationella familjemål (Ds 2020:18). Övrig remissinstans är Stadsledningskontoret.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts av socialförvaltningens avdelning för stadsövergripande sociala frågor. Förvaltningsgruppen har behandlat ärendet den 14 oktober 2020. Rådet för funktionshinderfrågor har haft möjlighet att behandla ärendet den 15 oktober.

Ärendet

Vårdnadstvister är svåra för alla inblandade och särskilt för barnen. Vid en internationell vårdnadstvist slits barnet dessutom mellan föräldrar i två länder. Ibland leder en konflikt mellan föräldrarna så långt att barnet olovligt förs bort eller hålls kvar av en av dem. Det är angeläget att det finns regler i EU som kan överbrygga de olikheter som finns mellan medlemsstaternas rättssystem och bidra till att tvister med en internationell anknytning kan lösas på ett förutsebart och effektivt sätt till barnets bästa.

I departementspromemorian Ökad rättssäkerhet och snabbare verkställighet i internationella familjemål, Ds 2020:18 lämnas de författningsförslag som är lämpliga med anledning av EU förordningen (EU) 2019/1111 om behörighet, erkännande och verkställighet av avgöranden i äktenskapsmål och mål om föräldraansvar, och om internationella bortföranden av barn (2019 års Bryssel II-förordning).

Genom den nya förordningen stärks barns och föräldrars rättssäkerhet. Det införs en allmän skyldighet för domstolen att låta ett barn uttrycka sina åsikter och att beakta åsikterna i förhållande till barnets ålder och mognad. Alla avgöranden om föräldraansvar görs direkt verkställbara i andra EU-länder och informationsutbytet mellan medlemsstaternas myndigheter förbättras. I ärenden som rör tillämpningen av 1996 års Haagkonvention, som gäller bortförande av barn, föreslås också att det införs en möjlighet för socialnämnden att höra barnet utan vårdnadshavarens samtycke och utan att vårdnadshavaren är närvarande. Hur ett sådant samtal ska gå till får avgöras utifrån individuell bedömning. Det är viktigt att det görs i dialog med föräldrarna, bland annat av praktiska skäl, och vårdnadshavare bör alltid informeras innan samtalet med barnet äger rum.

Socialnämnden i Stockholms stad utgör fortsatt reservforum för de fall där ingen socialnämnd kan identifieras som behörig.

Europeiska rådet utfärdade den 25 juni 2019 förordningen (EU) 2019/1111 om behörighet, erkännande och verkställighet av avgöranden i äktenskapsmål och mål om föräldraansvar, samt om internationella bortföranden av barn (2019 års Bryssel II-förordning). Förordningen ska börja tillämpas fullt ut den 1 augusti 2022. Förordningen är en omarbetning av rådets förordning (EG) nr 2201/2003 av den 27 november 2003 om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar i äktenskapsmål och mål om föräldraansvar samt om upphävande av förordning (EG) nr 1347/2000 (2003 års Bryssel II-förordning).

I departementspromemorian som utarbetats vid Regeringskansliet, Justitiedepartementet, lämnas de författningsförslag som är nödvändiga och lämpliga med anledning av 2019 års Bryssel II-förordning. Av ärendet framgår att Bryssel II-förordningen har omarbetats och förbättrats och beslutats av Europeiska rådet som EU förordningen (EU) 2019/1111 om behörighet, erkännande och verkställighet av avgöranden i äktenskapsmål och mål om föräldraansvar, och om internationella bortföranden av barn. Förordningen är en omarbetning av Bryssel II-förordningen och blir direkt tillämplig i Sverige, men kräver kompletterande svenska författningsändringar och börjar tillämpas fullt ut den 1 augusti 2022. Ändringarna handlar i huvudsak om korrekta hänvisningar till den nya Bryssel II-förordningen.

De förslag som lämnas i promemorian har som huvudsyfte att anpassa svensk lag till förändringarna i Bryssel II förordningen.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen ställer sig positiv till de författningsförslag som föreslås i promemorian och anser att de kan leda till stärkt rättstrygghet särskilt för barnets delaktighet vid avgöranden i vårdnadstvister liksom vid placering av barn över landgränser inom EU. De ökade möjligheterna för barn att vara delaktiga är välkomna och ligger väl i linje med lagstiftningen som ryms i Barnkonventionen. Det är dock av särskild vikt att implementeringen av författningsförslaget innefattar ett praktiskt stöd i att barn skyddas i sitt deltagande. Detta för att säkerställa att delaktigheten innebär att barnets bästa sätts i främsta rummet utan att barnets utsatthet ökar. Förvaltningen vill särskilt framhålla promemorians påpekande att målet är att säkra en verklig och faktisk möjlighet för det berörda barnet att uttrycka sina åsikter.

Förvaltningen är positiv till promemorians förslag till förändringarna i den nya Bryssel II förordningen och tror att det kan leda till en större rättssäkerhet och stärkning av barnets rätt.

Förvaltningen föreslår att nämnden hänvisar till detta tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Bilaga

Ökad rättssäkerhet och snabbare verkställighet i internationella familjemål (Ds 2020:18)